

ญาณิศา คำภีระ : วาทกรรมการพัฒนา : การสร้างกระเช้าไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่.
(DISCOURSE ON DEVELOPMENT: CABLE CAR CONSTRUCTION PROJECT FOR TOURIST
ATTRACTION IN CHIANGMAI) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิลาพันธ์โอวาท, 206 หน้า.
ISBN 974-14-1832-9.

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวาทกรรมการพัฒนาและปฏิบัติการทางวาทกรรม ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาและประชาชนในเขตพื้นที่การพัฒนาที่มีต่อโครงการสร้างกระเช้าไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาว่าทั้งสองฝ่ายได้ให้นิยามความหมายต่อวาทกรรมการพัฒนากระแสนักอย่างไร ประชาชนในเขตพื้นที่การพัฒนาและบริเวณใกล้เคียงมีกระบวนการสร้างเอกลักษณ์และมีปฏิบัติการวาทกรรมทางเลือกของตนเพื่อปะทะกับวาทกรรมการพัฒนากระแสนักอย่างไร เพราะเหตุใด และประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีทัศนคติความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการสร้างกระเช้าไฟฟ้าเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การให้นิยามความหมายการพัฒนาการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น ได้กลายเป็นภาพของความขัดแย้ง และเป็นกระบวนการต่อรองในการพัฒนาระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนา และประชาชนในชุมชนท้องถิ่น รัฐได้พยายามสร้างความหมายที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น และการเพิ่มพูนรายได้อย่างมหาศาลจากการบริการนักท่องเที่ยว โดยผูกโยงเข้ากับอุดมการณ์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ให้เป็น "นครแห่งชีวิตและความมั่งคั่ง" (City of Life and Prosperity) เชียงใหม่ถูกวางให้เป็นเมืองที่เป็นประตูสู่เมืองท่องเที่ยวอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน จากรากฐานทางความคิดและความเชื่อนี้ได้ถูกถ่ายทอดสู่การปฏิบัติการทางสังคมในฐานะที่เป็นวาทกรรมกระแสนัก โดยอาศัยกลไกและอำนาจของรัฐที่มุ่งผูกขาดอำนาจในการกำหนดหรือสร้างความหมายให้กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่อำนาจแห่งการพัฒนาดังกล่าวกลับไม่สามารถที่จะครอบงำ ปิดกั้น หรือคัดความรู้ว่าด้วยการพัฒนาในแบบฉบับของชุมชนท้องถิ่นได้ทั้งหมด การพัฒนาจากรัฐได้ถูกท้าทายด้วยการปฏิบัติการของชุมชนท้องถิ่นในหลายรูปแบบ ซึ่งได้สร้างวาทกรรมทวนกระแสเพื่อตอบโต้ ด้านทาน คัดค้านการพัฒนา โดยให้ความหมายการพัฒนาว่าเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับระบบความเชื่อ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น ในขณะเดียวกันก็นำเสนอภาพความไม่โปร่งใส ความมีเงื่อนไขของโครงการ และการขาดกระบวนการของการมีส่วนร่วมของชุมชน และยังได้นำเสนอภาพ "การพัฒนาอย่างยั่งยืน" และ "การพัฒนาที่เน้นมิติทางวัฒนธรรม" ดังนั้น ภาพการพัฒนาที่ถูกนำเสนอจึงเป็นการให้ความสำคัญกับความเชื่อ ความศักดิ์สิทธิ์ ความมีคุณค่าต่อชีวิตและจิตใจของชาวบ้าน เป็นการเน้นระบบคุณค่ามากกว่าระบบมูลค่าทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่สร้างเงินรายได้อย่างมหาศาล แต่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและทำลายระบบวัฒนธรรมความเชื่อที่ดั้งเดิมของชุมชน และไม่ต้องการให้ความสำคัญทางพัฒนาด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น กระเช้าไฟฟ้า เข้ามาเบียดขับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น ที่จะทำให้ภาพแห่งเมืองที่มีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิม กลายเป็นเมืองที่มีแต่ความทันสมัยหรือเมืองแห่งสังคมนิยมและต้องลดทอนชีวิต วัฒนธรรม ให้กลายเป็นสินค้าที่ขายได้ด้วยวิธีการจัดให้เป็นชุดการแสดงต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม การปฏิบัติการของชุมชนท้องถิ่นดำเนินไปโดยใช้กลยุทธ์ในการรณรงค์เคลื่อนไหวด้านอุดมการณ์ ผสมผสานกับการสื่อสารโน้มน้าวใจโดยอาศัยความน่าเชื่อถือของแหล่งสารและกลยุทธ์การสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจหลากหลายรูปแบบ แสดงถึงพลังอำนาจที่ถูกสร้างผ่านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของความเป็นชุมชน ความเชื่อ วิถีชีวิต วัฒนธรรมที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลากว่า 700 ปี เมื่อความเชื่อเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้เพื่อปลุกระดมพลังแห่งชุมชน จึงกลายเป็นวาทกรรมทวนกระแสที่มีพลังอำนาจในการต้านทานวาทกรรมพัฒนากระแสนักได้ จะเห็นได้ว่าแม้วาทกรรมพัฒนาจากรัฐจะดีเพียงใด แต่หากการพัฒนาไม่เหมาะสมต่อความเป็นชุมชนท้องถิ่น หรือขาดการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาด้วยตนเองส่วนหนึ่ง การพัฒนานั้นก็ไม่อาจมีอำนาจเหนือพื้นที่การพัฒนานั้น ๆ ได้

ภาควิชา วาทยุติยาและสื่อสารการแสดง
สาขาวิชา วาทยุติยา
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อ นิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....